

2. Захаров В.П., Рудешко В.І. Біометричні технології у ХХІ столітті та їх використання правоохоронними органами: посібник. 2-ге вид., доп. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 492 с.

3. Пчеліна О.В. Сучасний стан і тенденції розвитку криміналістичної техніки як розділу криміналістики. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 26 бер. 2020 р.: у 6-и ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 2. С. 48–50.

УДК 343(043.2)

Стужук С.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКІ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я

Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я людини залишається однією з суттєвих проблем сучасної України. При цьому, проблемою є не лише вчинення нетяжких, тяжких та особливо тяжких злочинів проти життя та здоров'я, а й кримінальних проступків, адже саме їх вчинення можна вважати своєрідним каталізатором до зростання нетяжких, тяжких та особливо тяжких злочинів проти життя та здоров'я. Слід зазначити, що у випадку непокараності за вчинення кримінальних проступків, суб'єкт розуміє неефективність механізму кримінально-правової відповідальності, що у майбутньому може призвести до вчинення ним більш тяжких кримінальних правопорушень у вказаній сфері суспільних відносин.

У своїй дисертації вчена А.Г. Гаркуша вказує на значну зростаючу загрозу злочинності, яка останніми роками спостерігається на території України. Ці події вимагають негайних заходів з превентивної діяльності, адаптованих до нових викликів. Це пов'язано з політичними, економічними та правовими чинниками, які спричиняють збільшення соціальної напруженості та поширення нетипових для України форм злочинності, таких як тероризм, фінансування терористичних організацій, формування збройних груп, підготовка масових заворушень і порушень громадського порядку.

Основний Закон нашої держави визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю [2]. Вказану норму слід розглядати у двох аспектах. Взагалі, слід пам'ятати про «співмірність балансу» між захистом суспільства від кримінально-протиправних посягань, врахування позиції потерпілого при

призначенні покарання та відповідальністю осіб, які опинилися у сфері кримінально-правового переслідування, про що наголошує науковець В.М. Бережнюк [3, с. 3]. Задля вирішення поставленої задачі, законодавство України постійно трансформується, змінюється до європейських вимог, починається втілення у практичну діяльність принципу гуманізму. На зміну жорсткій тоталітарній каральній системі незмінно приходить інша ліберальна, в якій заходи кримінально-правового впливу можливі лише в рамках досягнення тих цілей і завдань, які ставить перед собою інститут покарання. Вибір заходів примусу виник уже не як абсолютний і довільний, а індивідуально обумовлений і повинен ґрунтуватися на оцінці особи винного, ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, обставин, що пом'якшують і обтяжують покарання.

Легальне тлумачення «покарання» надає нам чинний Кримінальний кодекс України (далі – КК України). Зокрема, у ч. 1 ст. 50 вказаного Кодексу закріплено: «Покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого» [1].

Однак, для більш повного та кращого сприйняття покарання, слід дослідити й наукові позиції вчених. За твердженням науковців І.В. Гриб та І.І. Циліорик, «під покаранням розуміють негативну оцінку злочинця та його діяння з боку держави і суспільства, яке служить заходом державного примусу, що призначається від імені держави до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в позбавленні й обмеженні прав і свобод засудженого. Отже, у будь-якому разі покарання було і залишається суворим, історично мінливим, але необхідним засобом ефективної боротьби зі злочинністю» [4, с. 276-277]. Такі науковці як М.І. Мельник та М.І. Хавронюк у своєму Науково-практичному коментарі теж наголошують: «Саме безкарність є тим ґрунтом, на якому формується і поширюється правовий нігілізм у суспільстві» [5, с. 129].

Однак, на наш погляд, більш прийнятною слід вважати наукове тлумачення покарання, запропоноване науковцем Т.А. Денисовою встановлено, що «кримінальне покарання – це своєрідний феномен, який систематизує філософські, правові та соціально-психологічні складники. На підставі такого розуміння визначено, що в основу феномену покарання покладено його дуалістичний характер. З одного боку, покарання передбачає кару та відплату за вчинений злочин, а з іншого – виправлення засудженого, запобігання ним вчинення нових злочинів і соціальне відновлення його особистості. Залежно від підходів до розуміння покарання можуть докорінно змінюватися й результати практичного застосування цього інституту» [6, с. 24].

Тож, враховуючи легальне та наукові тлумачення поняття покарання,

слід зазначити, що покарання за вчинення кримінальних проступків проти життя та здоров'я повинне бути співрозмірним та справедливим з точки зору пропорційності. У зв'язку з чим, вважаємо за доцільне дослідити та зазначити які ж види покарання законодавець визначив доцільними для застосування до суб'єктів кримінальних проступків проти життя та здоров'я.

Так, відповідно до КК України, такими покараннями є:

- 1) штраф;
- 2) громадські роботи;
- 3) виправні роботи;
- 4) арешт;
- 5) обмеження волі;

б) позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. При цьому, слід зазначити, що громадські роботи, виправні роботи, арешт, обмеження волі призначають як основні покарання, а штрафта позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю можуть застосовуватись до них як додаткові, а можуть і як основні. Крім цього, слід зазначити правову норму ч. 4 ст. 52 КК України, відповідно до якої, за одне кримінальне правопорушення може бути призначено лише одне основне покарання, передбачене в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу. До основного покарання може бути приєднане одне чи кілька додаткових покарань у випадках та порядку, передбачених цим Кодексом [1].

Таким чином, підсумовуючи викладені вище напрацювання, можна дійти висновку, що, наразі, питання покарання за вчинення кримінальних проступків проти життя та здоров'я, займають провідне місце у кримінально-правовій системі України. Зазначене пояснюється тим, що покарання є одним із правових інститутів, які покликані захищати права та свободи людини і громадянина, та, в свою чергу, обмежувати їх, оскільки будь-яке покарання включає в себе обмеження прав та свобод. А беручи до уваги, що частка кримінальних проступків проти життя та здоров'я є значною, досліджуване питання набирає своєї актуальності.

Література

1. Кримінальний кодекс України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Конституція України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Бережнюк В.М. Поняття та загальні критерії індивідуалізації покарання при призначенні покарання за кримінальним правом України. 2021. С. 22.
4. Гриб І.В., Цилюрик І.І. Поняття і види покарань за кримінальними кодексами України та інших окремих держав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. С. 276–278.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред.

Мельника М.І., Хавронюка М.І. 11-те вид., переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2019. 1384 с.

б. Денисова Т.А. Кримінальне покарання та реалізація його функцій: автореф. дис., 2010. 41 с.

УДК 342.9(043.2)

Тимошенко К.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Вінниця, Україна
Науковий керівник: Бахаєва А.С., к.ю.н.

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕДУРИ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО БУЛІНГ

Право дитини на освіту відіграє важливу роль у формуванні суспільства, бо освічена дитина – це запорука успішного майбутнього країни. Саме тому, держава має створити належні умови для того, щоб навчальний заклад був не тільки місцем, де діти опановують знання, а й простором, в якому вони всесторонньо розвиваються, стають впевненими у собі та вчаться досягати своєї мети.

Сьогодні, коли у нашій країні введено правовий режим воєнного стану через військову агресією Російської Федерації, навчальний процес зазнав певних змін, зокрема задля забезпечення безпеки учасників освітнього процесу частина навчальних закладів вимушено перейшла у дистанційний режим. Наразі дитина, незалежно від того, чи перебуває вона на території України або за кордоном, може продовжувати здобувати освіту у дистанційній формі в тому навчальному закладі, де навчалась до повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Проте, у якій би формі не надавались освітні послуги, заклади освіти, окрім безпекової складової, мають гарантувати комфортну міжособистісну взаємодію усіх учасників освітнього процесу, нетерпимість до будь-яких проявів насильства, булінгу, а у разі виявлення таких фактів – забезпечити ефективно та швидко реагування на такі події [1].

Взагалі, питанню протидії булінгу за останні роки було приділено достатньо багато уваги. Воно залишається актуальним і зараз, у розрізі запровадження дистанційної форми навчання. Тому, рухаючись далі, поговоримо саме про цю категорію.

Так, згідно визначення, запропонованого у Законі України «Про освіту» булінгом (цькуванням) – є діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням